

CİNSEL İSTİSMAR SONRASI GELİŞEN CİNSEL DİSFORİ OLGUSU

Abstract

GİRİŞ: Cinsel disfori; kişinin biyolojik cinsiyeti ile ilişkili özelliklerden aşırı rahatsızlık duyması, bunları gizleme çabası içerisinde olması, karşı cinsiyetin birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerine sahip olmaya yoğun arzu duyması ve kendisine karşı cinsiyetten biriymiş gibi davranılma isteğini belirten kavramdır. ICD-10'da 'cinsel kimlik bozuklukları' içinde 'transseksüalizm' olarak tanımlanmış olup DSM-IV'te de benzer şekilde 'cinsel kimlik bozukluğu' ifadesi bulunmasına rağmen, DSM-5 ile bu tablo 'cinsiyet disforisi (cinsel kimliğinden hoşnut olmama)' olarak tanımlanmıştır. Etiyolojide rol oynayan faktörler biyolojik ve psikososyal faktörler olarak iki ana başlık altında incelenebilir. Bu yazıda psikososyal faktörlerden olan cinsel istismar sonrası gelişen cinsel disfori olgusu sunulacaktır.

OLGU: S.A.16 yaş, kız hasta 10.sınıf öğrencisi, kendisinden ve babasından alınan bilgiye göre yaklaşık 2.5 yıl önce anne-babası boşanmış olup, kendisi ve iki erkek kardeşi 5 ay kadar annesi ile yaşamaya devam etmiştir. O dönemde annesinin 50 yaşında olan erkek arkadaşı eve gidip gelmekteymiş ve hastamız ara ara gitar çalıp şarkı söyleyerek onları eğlendirmekteymiş. Hastamıza telefon alma niyeti ile annesinden izin alarak arabasına bindiren bu kişi telefonu aldıktan sonra hastamızdan sevgi öpücüğü olarak kendisini dudaktan öpmesini istemiş, sonrasında ise göğüs ve bacak aralarına dokunarak cinsel istismarda bulunmuştur. Hastamız eve geldiğinde durumu annesi ile paylaştığını; fakat annesinin kendisine inanmayarak o kişiden özür diletirdiğini belirtmiştir. Sonrasında babası ile konuşarak kardeşleri ile babasının yanına yerleşmiş ve ÇİM'e başvurarak şikâyetçi olmuşlardır. Cinsel istismar olayının hemen ardından hastamızda saçlarını erkek tıraşı kestirme, erkeksi davranış ve tutumlar gelişmesi nedeniyle babası durumu kendisi ile konuşunca; S.A. aslında yaklaşık bir yıldır kendisini erkek gibi hissettiğini ve artık net bir şekilde erkek olmak istediğini belirtmiştir. Zamanla erkek iç çamaşırları giyme, göğsünü sıkı bandaj ile sararak gizleme gibi durumları fark eden baba, hastamızın da ısrarlı cinsiyet değiştirme ameliyatı isteği üzerine çocuğu polikliniğimize getirmiştir. Çocuk ile yapılan ayrıntılı görüşmede sosyal medyada kendi fotoğrafı ile erkek olarak açtığı hesabının olduğu, insanların kendisine o isimle seslenilmesi talebinin olduğu, bu kimliğiyle kız sevgili edindiği, kısa süreli olarak çalıştığı bir okul kantininde yine kendini erkek olarak tanıttığı, haftanın beş günü spor olarak boksa gittiği öğrenilmiştir. Cinsiyeti ile ilgili alay edilme durumlarında belirgin olmakla beraber anlaşılmadığını hissettiğinde de şiddetli öfke patlamaları olmuştur. Mental durum muayenesinde zaman zaman feminen zaman zaman maskülen tutumları dikkat çeken hastanın, sesi ve giyimi erkeksi, duygulanımı depresif ve anksiyöz olup cinsiyet değişim ameliyatı olmazsa yaşamak istemediği şeklinde ifadeler kullandığı, yapılan TAT'da sık sık intihar söylemlerinin olduğu dikkat çekmiştir.

TARTIŞMA: Cinsel kimlik gelişimini etkileyen başlıca psikososyal faktörler; yaşamın ilk yıllarındaki deneyimler, uygun özdeşim örneklerinin varlığı ve yetiştirilme biçimidir. Anne, baba ve kardeşlerle doyurucu olmayan ilişki, reddedilme, çocukluk çağı ihmal ve istismar öyküsü, aile içi şiddet ve ayrı yaşama etiyojide rol oynayan diğer faktörlerdir. Toplum ve ebeveynler aynalama ile çocuğun kendilik algısını geliştirir ve güçlendirir. Transseksüel bireylerde bu süreçlerin gelişimi ve tamamlanması ile ilgili sorunlar olduğu ileri sürülmüştür. Cinsel taciz sonrası cinsel disfori belirtilerinin ortaya çıktığı olgumuzda da öncesinde uygun özdeşim yapabileceği bir annenin olmaması, ebeveynleri ile duygusal anlamda doyurucu ilişki yaşamamış olması, anne-baba ayrılığı hazırlayıcı faktörler olmuştur. İstismar ile beraber ise eşik-altı olan belirtiler, güçlü ısrarlı ve sürekli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Çocukluk yıllarında yaşanan travmaların kimlik çatışmalarına yol açabileceği, kimlik çatışmalarının da transseksüalite ile sonuçlanabileceği bilinmektedir. Olgu örneğimizde psikososyal faktörlerden cinsel istismarın cinsel disfori gelişimindeki rolü açıklanmaya çalışılmıştır.

CİNSEL İSTİSMAR SONRASI GELİŞEN CİNSEL DİSFORİ OLGUSU

Mehtap EROĞLU*, Didem Behice ÖZTOP**, Birim Günay KILIÇ***

Ankara Üniv. Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi AD, *Uzman.Dr. ** Doç.Dr., ***Prof.Dr.

GİRİŞ: Cinsel disfori; kişinin biyolojik cinsiyeti ile ilişkili özelliklerden aşırı rahatsızlık duyması, bunları gizleme çabası içerisinde olması, karşı cinsiyetin birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerine sahip olmaya yoğun arzu duyması ve kendisine karşı cinsiyetten biriymiş gibi davranılma isteğini belirten kavramdır. ICD-10'da 'cinsel kimlik bozuklukları' içinde 'transseksüalizm' olarak tanımlanmış olup DSM-IV'te de benzer şekilde 'cinsel kimlik bozukluğu' ifadesi bulunmasına rağmen, DSM-5 ile bu tablo 'cinsiyet disforisi (cinsel kimliğinden hoşnut olmama)' olarak tanımlanmıştır. Etiyolojide rol oynayan faktörler biyolojik ve psikososyal faktörler olarak iki ana başlık altında incelenebilir. Bu yazıda psikososyal faktörlerden olan cinsel istismar sonrası gelişen cinsel disfori olgusu sunulacaktır.

OLGU: S.A.16 yaş, kız hasta 10.sınıf öğrencisi, kendisinden ve babasından alınan bilgiye göre yaklaşık 2.5 yıl önce anne-babası boşanmış olup, kendisi ve iki erkek kardeşi 5 ay kadar annesi ile yaşamaya devam etmiştir. O dönemde annesinin 50 yaşında olan erkek arkadaşı eve gidip gelmekteymiş ve hastamız ara ara gitar çalıp şarkı söyleyerek onları eğlendirmekteymiş. Hastamıza telefon alma niyeti ile annesinden izin alarak arabasına bindiren bu kişi telefonu aldıktan sonra hastamızdan sevgi öpücüğü olarak kendisini dudaktan öpmesini istemiş, sonrasında ise göğüs ve bacak aralarına dokunarak cinsel istismarda bulunmuştur. Hastamız eve geldiğinde durumu annesi ile paylaştığını; fakat annesinin kendisine inanmayarak o kişiden özür diletmediğini belirtmiştir. Sonrasında babası ile konuşarak kardeşleri ile babasının yanına yerleşmiş ve ÇİM'e başvurarak şikâyetçi olmuşlardır. Cinsel istismar olayının hemen ardından hastamızda saçlarını erkek tıraşı kestirme, erkeksi davranış ve tutumlar gelişmesi nedeniyle babası durumu kendisi ile konuşunca; S.A. aslında yaklaşık bir yıldır kendisini erkek gibi hissettiğini ve artık net bir şekilde erkek olmak istediğini belirtmiştir. Zamanla erkek iç çamaşırları giyme, göğsünü sıkı bandaj ile sararak gizleme gibi durumları fark eden baba, hastamızın da ısrarlı cinsiyet değiştirme ameliyatı isteği üzerine çocuğu polikliniğimize getirmiştir. Çocuk ile yapılan ayrıntılı görüşmede sosyal medyada kendi fotoğrafı ile erkek olarak açtığı hesabının olduğu, insanların kendisine o isimle seslenilmesi talebinin olduğu, bu kimliğiyle kız sevgili edindiği, kısa süreli olarak çalıştığı bir okul kantininde yine kendini erkek olarak tanıttığı, haftanın beş günü spor olarak boksa gittiği öğrenilmiştir. Cinsiyeti ile ilgili alay edilme durumlarında belirgin olmakla beraber anlaşılmadığını hissettiğinde de şiddetli öfke patlamaları olmaktadır. Mental durum muayenesinde zaman zaman feminen zaman zaman maskülen tutumları dikkat çeken hastanın, sesi ve giyimi erkeksi, duygulanımı depresif ve anksiyöz olup cinsiyet değişim ameliyatı olmazsa yaşamak istemediği şeklinde ifadeler kullandığı, yapılan TAT'da sık sık intihar söylemlerinin olduğu dikkat çekmiştir.

TARTIŞMA: Cinsel kimlik gelişimini etkileyen başlıca psikososyal faktörler; yaşamın ilk yıllarındaki deneyimler, uygun özdeşim örneklerinin varlığı ve yetiştirilme biçimidir. Anne, baba ve kardeşlerle doyurucu olmayan ilişki, reddedilme, çocukluk çağı ihmal ve istismar öyküsü, aile içi şiddet ve ayrı yaşama etiolojide rol oynayan diğer faktörlerdir. Toplum ve ebeveynler aynalama ile çocuğun kendilik algısını geliştirir ve güçlendirir. Transseksüel bireylerde bu süreçlerin gelişimi ve tamamlanması ile ilgili sorunlar olduğu ileri sürülmüştür. Cinsel taciz sonrası cinsel disfori belirtilerinin ortaya çıktığı olgumuzda da öncesinde uygun özdeşim yapabileceği bir annenin olmaması, ebeveynleri ile duygusal anlamda doyurucu ilişki yaşamamış olması, anne-baba ayrılığı hazırlayıcı faktörler olmuştur. İstismar ile beraber ise eşik-altı olan belirtiler, güçlü ısrarlı ve sürekli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Çocukluk yıllarında yaşanan travmaların kimlik çatışmalarına yol açabileceği, kimlik çatışmalarının da transseksüalite ile sonuçlanabileceği bilinmektedir. Olgu örneğimizde psikososyal faktörlerden cinsel istismarın cinsel disfori gelişimindeki rolü açıklanmaya çalışılmıştır.